

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL X SKUNDO PRIEŠ LIETUVOS RESPUBLIKOS ŠVIETIMO, MOKSLO IR SPORTO MINISTERIJĄ

2020 m. balandžio 08 d. Nr. 4D-2020/1-30
Vilnius

SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstaigoje gautas pakartotinis X (toliau vadinama – Pareiškėjas) skundas (toliau vadinama – Pakartotinis skundas) dėl Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijos (toliau vadinama ir – Ministerija) pareigūnų veiksmų (neveikimo), netinkamai išnagrinėjus šiai institucijai teiktą jo skundą.

2. Pareiškėjas Pakartotiniame skunde nurodo:
„Manau, kad Ministerijos 2020-01-08 raštas SR-64 yra nemotyvuotas ir deklaratyvus, nes nepateisina skundžiamų veiksmų“ (šios ir kitų citatų kalba netaisyta).

3. *Pareiškėjas prašo:*
„išnagrinėti 2020-01-08 Ministerijos atsakymą ir įvertinti 2020-01-08 atsakymą teisiškai.“

TYRIMAS IR IŠVADOS

4. Seimo kontrolierius, siekdamas išsiaiškinti Pareiškėjo nurodytas aplinkybes, kreipėsi į Ministeriją, prašydamas pateikti paaiškinimus dėl Pakartotinio skundo teiginių bei atsakyti į Seimo kontrolieriaus klausimus.

Tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

5. Ministerija Seimo kontrolierių informavo, pateikė dokumentus bei paaiškinimus, iš kurių nustatyta:

5.1. „Informuojame, kad Pareiškėjo el. laiškas buvo gautas 2019 m. rugsėjo 18 d. (registracijos Nr. R-7706), atsakyta Ministerijos 2019 m. spalio 2 d. raštu Nr. SR-3992. Pareiškėjui atsakyta pagal jo reikalavime pateiktus klausimus: Ministerijai galiojantys teisės aktai nesuteikia teisės aiškinti, keisti ar panaikinti pačių aukštųjų mokyklų priimtus sprendimus. Ministerija nenustatinėjo p. Vilijos Salienės parašo autentiškumo, nes Ministerijai teisės aktai nesuteikia įgaliojimų atlikti tyrimą dėl dokumentų klastojimo. Jei parašas kelia abejonių, dėl dokumentų klastojimo fakto nustatymo bei tyrimo Pareiškėjas turi teisę kreiptis į teisėsaugos institucijas Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso nustatyta tvarka. [...] pagal Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo (toliau – Įstatymas) 8 straipsnio 1 ir 2 dalis aukštoji mokykla turi autonomiją, apimančią akademinę, administracinę, ūkio ir finansų tvarkymo veiklą, grindžiamą savivaldos principu ir akademinė laisve, todėl valstybė negali įstatymais ar kitais teisės aktais nustatyti ir įtvirtinti valstybinės aukštosios mokyklos organizacinės ir valdymo struktūros bei šių struktūrų sudarymo būdų ir tvarkos.

Studijų kaina nurodoma studijų sutartyje. Pagal Įstatymo 83 straipsnio 1 dalį studijų kainą

nustato aukštoji mokykla. Studijų kaina nurodoma priėmimo į aukštąją mokyklą taisyklėse.

Aukštosios mokyklos pačios nustato studijų kainas. Ministerija nereguliuoja studijų kainų aukštosiose mokyklose, aukštųjų mokyklų nustatytos studijų kainos gali būti aukštesnės už normines studijų kainas. Dėl išsamesnės informacijos asmuo turi kreiptis į aukštąją mokyklą.

[...] dėl Vytauto Didžiojo universiteto 2019-09-09 pateiktoje pažymoje Nr. SD-19-1701 apie ECTS kreditus reikia kreiptis į pačią aukštąją mokyklą. Aukštoji mokykla atsako už teisingą duomenų pateikimą.“

5.2. „Pareiškėjo skundas buvo nagrinėjamas vadovaujantis Prašymų ir skundų nagrinėjimo ir asmenų aptarnavimo viešojo administravimo subjektuose taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. rugpjūčio 22 d. nutarimu Nr. 875, nustatyta tvarka.“

5.3. „Tyrimas dėl tarnybinio nusižengimo nepradėtas, nes švietimo, mokslo ir sporto viceministras V. Razumas ir rašto rengėja D. Paškonytė veikė pagal savo kompetenciją ir tinkamai atliko jiems pavestas funkcijas. Administracinei procedūrai pradėti nebuvo teisinio pagrindo.“

5.4. „[...] 2019-10-22 Ministerijos raštas Nr. SR-4324 buvo išsiųstas laikantis nustatytų terminų [...]“

5.5. „Ministerija visus klausimus sieks išspręsti taikiu būdu. Pažymėtina, kad Pareiškėjo kreipimuose nėra kitos naujos informacijos ar nurodytų naujų pasikeitusių aplinkybių, kurias išnagrinėjus būtų pagrindas pateikti kitokius atsakymus, negu buvo pateikti ankstesniuose Ministerijos raštuose.“

5.6. Iš Skundo tyrimui pateiktų dokumentų nustatyta:

5.6.1. **Pareiškėjas 2019-09-18** elektroniniu laišku kreipėsi į Ministeriją, Lietuvos Respublikos Seimą, Valstybės kontrolę, Vilniaus universitetą. Šiuo laišku Pareiškėjas reikalavo: „Riškiai paaiškinti: kodėl ant studijų sutarčių nesutampa gerbiamos ponios [*pavardė žinoma*] asmens parašai; keliais skirtingais parašais, gerbiama ponija [...] pasirašo oficialius universiteto dokumentus; Pateikti dokumentą: LEU universiteto priėmimo taisyklės, kuriose aiškiai būtų nurodoma įtvirtintas studijų kainos dydis, taip pat, programos Filosofija, valst. kodas [...] kaina ir 1 (vieno) studijų kredito kaina; riškiai paaiškinti: kodėl VDU akademinėje pažymoje nenurodomi įgyti iš viso 18 ECTS ERASMUS kreditai.“

Ministerija 2019-10-02 raštu Pareiškėjui atsakė: „Ministerija nustatė, kad Jūsų paklausime nėra naujos informacijos ar nurodytų naujų pasikeitusių aplinkybių, kurias išnagrinėjus būtų pagrindas pateikti kitokius atsakymus, negu buvo Jums pateikti ankstesniuose Ministerijos raštuose.“

Informuojame, kad į 1--2 klausimus dėl [...] parašų ant dokumentų Jums buvo atsakyta 2017 m. spalio 31 d. Ministerijos raštu Nr. SR-4698 „Dėl jūsų paklausimų“. Atkreipiame dėmesį, kad Ministerijai teisės aktais nesuteikti įgaliojimai atlikti tyrimą dėl dokumentų klastojimo. Dėl dokumentų klastojimo fakto nustatymo bei tyrimo turite teisę kreiptis į teisėsaugos institucijas Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso nustatyta tvarka.

Atsakymas į 3–4 klausimus: Jums atsakyta, kad pagal Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo (toliau – įstatymas) 8 straipsnio 1 ir 2 dalis aukštoji mokykla turi autonomiją, apimančią akademinę, administracinę, ūkio ir finansų tvarkymo veiklą, grindžiamą savivaldos principu ir akademinė laisve. Autonomijos samprata reiškia, kad valstybė negali įstatymais ar kitais teisės aktais nustatyti ir įtvirtinti valstybinės aukštosios mokyklos organizacinės ir valdymo struktūros bei šių struktūrų sudarymo būdų ir tvarkos. Studijų kaina nurodoma studijų sutartyje. Pagal įstatymo 83 straipsnio 1 dalį studijų kainą nustato aukštoji mokykla. Studijų kaina nurodoma priėmimo į aukštąją mokyklą taisyklėse. Dėl išsamesnės informacijos reikia kreiptis į aukštąją mokyklą. Atsakydami į Jūsų 4 klausimą informuojame, kad dėl Vytauto Didžiojo universiteto pateiktoje pažymoje apie ECTS kreditus reikia kreiptis į pačią aukštąją mokyklą.“

Pareiškėjui išaiškinta apskundimo tvarka;

5.6.2. **Pareiškėjas 2019-10-02** elektroniniu laišku pakartotinai kreipėsi į Ministeriją (kopija pateikta Konstituciniam Teismui), kuriame reikalavo: „įvertinti Ministerijos pareigūno V. Razumo ir

tarnautojos D. Paškonytės veiksmus [...]. [...] pateikti studijų programos *Ispanų filologija* [...] aprašo kopiją elektroniniu pdf formatu el. pašto adresu [...].“

Ministerija 2019-10-22 raštu Nr. SR-4324 Pareiškėjui atsakė: „švietimo, mokslo ir sporto viceministras V. Razumas ir rašto rengėja D. Paškonytė, atsakydami į Jūsų 2019 m. rugsėjo 18 d. kreipimąsi, veikė pagal savo kompetenciją ir tinkamai atliko jiems pavestas funkcijas.

Pažymėtina ir tai, kad viceministras V. Razumas ir rašto rengėja D. Paškonytė neaiškino Konstitucinio Teismo nutarimo nuostatų, o atsakė į Jūsų pateiktus klausimus.

Taip pat informuojame, kad visa informacija apie studijų programas yra vieša ir skelbiama elektroninėje erdvėje, PDF formato mes neturime. Studijų programos skelbiamos atviroje informavimo, konsultavimo, orientavimo sistemoje AIKOS (<https://www.aikos.smm.lt>), kurioje rasite informaciją apie Vilniaus universiteto vykdomą studijų programą *Ispanų filologija* (kodas 6121NXO19). Studijų programos nuoroda [...].“

5.6.3. **Pareiškėjas** kreipėsi į Seimo kontrolierių įstaigą **2019-11-18** el. laišku (kopijos pateiktos Vyriausybės kanceliarijai, Lietuvos Respublikos Prezidentūrai, Ministrui Pirmininkui), kuriame nurodė: „kodėl gerbiamas ponas ministras Algirdas Monkevičius vilkina ir neatsako ir nepateikia prašomos informacijos nuo 2019-10-02.“

Seimo kontrolierių A. Normantą pavaduojanti Seimo kontrolierė M. Vainiutė 2019-11-25 raštu „Dėl skundo ir kontrolieriaus tarpininkavimo“ kreipėsi į Ministeriją, prašydama „įvertinti skunde nurodytas aplinkybes, kartu paaiškinant, ar Ministerijos atsakingų pareigūnų tarnybiniais elektroninio pašto adresais buvo gautas Pareiškėjo 2019-10-02 kreipimasis, [...] ar jis buvo nagrinėtas ir dėl jo pateiktas atsakymas [...].“

Ministerija 2019-12-19 raštu informavo, kad „Ministerija 2019-10-22 parengė atsakymą Pareiškėjui į jo 2019-10-02 skundą ir elektroniniu paštu, kuris buvo nurodytas, jam išsiuntė. Ministerijos 2019-10-22 rašto Nr. SR-4324 kopiją ir siuntimo ataskaitą pridedame. Pakartotinai Pareiškėjui atsakyta 2019-12-13 raštu Nr. SR-5268“;

5.6.4. Seimo kontrolierių įstaigoje **2019-12-16 buvo gautas papildomas Pareiškėjo** prašymas (iš esmės dėl tų pačių aplinkybių), kuriame jis nurodo: „2019 m. spalio 22 d. Ministerija parengė raštą Nr. SR-4324, kurio neįteikė įstatymuose ir kituose teisės aktuose numatyta tvarka.“ Pareiškėjas taip pat *prašo išreikalauti iš Ministerijos*: „juridinę galią turintį įrodymą (dokumentą), kuris įrodytų, kad atsakymas į 2019-10-02 skundą buvo įteiktas laikantis teisingų terminų, teisės aktuose numatyta tvarka; juridinę galią turintį įrodymą (dokumentą), kuris įrodytų, kad Ministerija ėmėsi pakankamų veiksmų, kad būtų užtikrinta asmens teisė gauti informaciją – pagal taisyklėse ir teisės aktuose numatytą tvarką parengto, studijų programos (valstybinis kodas 6121NXO19) aprašo nuorašą ar kopiją su atsakingų už programos parengimą, vertinimą, akreditavimą ir įgyvendinimą asmenų parašais.“

Seimo kontrolierius 2019-12-18 raštu papildomai Ministerijos prašė „vertinant Skunde [...] nurodomas aplinkybes, kartu įvertinti ir papildomas bei atsakyti į Pareiškėjo pateiktus klausimus [...].“

Ministerija 2020-01-08 raštu pateikė atsakymą Pareiškėjui (kopija – Seimo kontrolierių įstaigai): „Jums į 2019 m. spalio 2 d. kreipimąsi el. paštu buvo atsakyta: 2019 m, spalio 22 d. Ministerijos raštu Nr. SR-4324 „Dėl skundo“, 2019 m. gruodžio 13 d. Ministerijos raštu Nr. SR-5268 „Dėl X elektroninio laiško“, 2019 m. gruodžio 19 d. Ministerijos raštu Nr. SR-5397 „Dėl skundo“. Pažymime, kad Jūsų kreipimuose nėra kitos naujos informacijos ar nurodytų naujų pasikeitusių aplinkybių, kurias išnagrinėjus būtų pagrindas pateikti kitokius atsakymus, negu buvo pateikti ankstesniuose Ministerijos raštuose.“

Tyrimui reikšmingos teisės aktų nuostatos

6. Lietuvos Respublikos įstatymai ir kiti teisės aktai

6.1. *Viešojo administravimo įstatyme (VAI) reglamentuojama:*

6.1.1. *2 straipsnis* – „14. **Prašymas** – su asmens teisių ar teisėtų interesų pažeidimu nesusijęs asmens **kreipimasis** į viešojo administravimo subjektą prašant suteikti administracinę paslaugą, priimti administracinį sprendimą arba atlikti kitus teisės aktuose nustatytus veiksmus. 15. **Skundas** – asmens rašytinis kreipimasis į viešojo administravimo subjektą, kuriame nurodoma, kad yra pažeistos jo teisės ar teisėti interesai, ir prašoma juos apginti.“

6.1.2. *14 straipsnis* – „1. Prašymų ir skundų nagrinėjimo ir asmenų aptarnavimo viešojo administravimo subjektuose taisyklės tvirtina Vyriausybė.“

6.2. *Teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatyme (Teisės gauti informaciją įstatymas) reglamentuojama:*

6.2.1. *1 straipsnis* – „1. Šio įstatymo tikslas – nustatyti asmenų teisės gauti iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų, įmonių, viešųjų įstaigų ir šių subjektų asociacijų, jei šios asociacijos įsteigtos bendrojo intereso poreikiams, kurie nėra pramoninio ar komercinio pobūdžio, tenkinti (toliau – šių subjektų asociacijos), nurodytų šio įstatymo 2 straipsnio 1 dalyje, informaciją, nurodytą šio įstatymo 5 straipsnyje, ir dokumentus, kuriais jos disponuoja ar (ir) kuriuos tvarko vykdydamos įstatymų ar kitų norminių teisės aktų nustatytas funkcijas (toliau – viešoji funkcija), įgyvendinimo priemonės ir tvarką. [...]“

6.2.2. *2 straipsnis* – „Šis įstatymas netaikomas: 1) dokumentams, kurių tvarkymas nėra institucijai įstatymuose ar kituose norminiuose teisės aktuose nustatyta viešoji funkcija, išskyrus informaciją apie darbuotojų darbo užmokestį; [...]; 8) dokumentams, kuriais disponuoja valstybės ir savivaldybių švietimo įstaigos, valstybinės aukštosios mokyklos (toliau – aukštoji mokykla), išskyrus aukštųjų mokyklų bibliotekas, ir valstybiniai mokslinių tyrimų institutai; [...]“

6.2.3. *3 straipsnis* – „5. Informacija – žinios, kuriomis disponuoja institucija, vykdydama viešąsias funkcijas. [...]“

6.2.4. *6 straipsnis* – „1. Institucija, teikdama dokumentus, vadovaujasi šiais principais: [...] 2) *dokumentų tikslumo* – pareiškėjui teikiami dokumentai turi atitikti institucijos disponuojamus dokumentus; [...]“

6.2.5. *15 straipsnis* – „1. Institucija atsisako pateikti pareiškėjui dokumentus, jeigu: 1) tas pats pareiškėjas pakartotinai prašo tų pačių dokumentų, kurie jam jau buvo pateikti; 2) prašomi dokumentai yra paskelbti institucijos interneto svetainėje, visuomenės informavimo priemonėse, taip pat naudojant elektronines priemones; tokiu atveju per 3 darbo dienas nuo prašymo gavimo institucijoje dienos pareiškėjui nurodomas jų paskelbimo šaltinis; 3) pagal pareiškėjo prašymą reikėtų specialiai adaptuoti, apdoroti ar kitaip perdirbti dokumentus ir tai būtų susiję su neproporcingai didelėmis darbo ir laiko sąnaudomis; 4) šio įstatymo 12 straipsnio 4 dalyje nustatyta tvarka paprašius patikslinti ir (ar) papildyti prašymą, pareiškėjas jo nepatiksina arba patikslinto prašymo turinys yra nekonkretus; 5) institucija prašomų dokumentų tvarkymą nutraukė pasikeitus institucijos funkcijoms; 6) nėra galimybės nustatyti pareiškėjo tapatumo; 7) pareiškėjas kreipiasi dėl dokumentų, kurių teikimui šio įstatymo nuostatos netaikomos šio įstatymo 2 straipsnio 2 dalyje nurodytais atvejais. [...]“

6.3. *Vyriausybės 2007-08-22 nutarimu Nr. 875 patvirtintose Prašymų ir skundų nagrinėjimo ir asmenų aptarnavimo viešojo administravimo subjektuose taisyklėse (toliau vadinama – Prašymų nagrinėjimo taisyklės) (2017-11-15 nutarimo Nr. 93 redakcija, galiojanti nuo 2017-11-23) nustatyta:*

„35. **Atsakymai į prašymus parengiami atsižvelgiant į jo turinį:** 35.1. į prašymą suteikti administracinę paslaugą – išduoti dokumentą, jo kopiją, nuorašą ar išrašą, patvirtinantį tam tikrą juridinį faktą, – atsakoma suteikiant prašomą administracinę paslaugą arba nurodomos atsisakymo tai padaryti priežastys; 35.2. į prašymą pateikti institucijos turimą informaciją atsakoma pateikiant prašomą informaciją Lietuvos Respublikos teisės gauti informaciją iš valstybės ar savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymo nustatyta tvarka arba nurodomos atsisakymo tai padaryti priežastys; 35.3. į prašymą priimti administracinį sprendimą – atsakoma pateikiant atitinkamo priimto dokumento kopiją, išrašą ar nuorašą arba nurodomos atsisakymo tai padaryti priežastys; 35.4. į kitus

prašymus – atsakoma laisva forma arba nurodomos atsisakymo tai padaryti priežastys. 36. Prašymą nagrinėjusi institucija, pati pastebėjusi ar gavusi pagrįstą asmens kreipimąsi dėl atsakyme esančių spausdinimo, skaičiavimo ar faktinių duomenų klaidų, ne vėliau kaip per 2 darbo dienas nuo klaidos paaiškėjimo arba asmens kreipimosi dienos jas ištaiso ir pateikia asmeniui ištaisyta atsakymą arba praneša jam, kodėl klaidos nebuvo taisomos. 37. Į skundus atsakoma laikantis Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatyme nustatytos tvarkos. 38. Atsakyme, kuriame nurodomos atsisakymo suteikti prašomą administracinę paslaugą, informaciją, priimti administracinį sprendimą priežastys, arba institucijos siunčiamame pranešime apie asmens prašymo ar skundo nenagrinėjimo priežastis asmuo ar jo atstovas turi būti informuojamas apie tokio atsakymo apskundimo tvarką, nurodant institucijos (-ų), kuriai (-ioms) gali būti paduotas skundas, pavadinimą (-us) ir adresą (-us), taip pat terminą (-us), per kurį (-iuos) gali būti pateiktas skundas. Persiunčiant prašymą ar skundą nagrinėti kitai kompetentingai institucijai ir informuojant apie tai asmenį ar jo atstovą, pranešime asmeniui nurodyti minėtos apskundimo tvarkos nereikia.“

6.4. *Vyriausybės 1998 m. liepos 21 d. nutarimu Nr. 914 (Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2019 m. balandžio 24 d. nutarimo Nr. 378 redakcija) patvirtintuose Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijos nuostatuose reglamentuojama:*

„2. Švietimo, mokslo ir sporto ministerija formuoja valstybės politiką, organizuoja, koordinuoja ir kontroliuoja jos įgyvendinimą, o įstatymų nustatytais atvejais – ją įgyvendina švietimo, mokslo ir sporto ministrui (toliau – ministras) pavestose valdymo srityse.“

Tyrimui reikšminga teismų praktika

7. Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo praktika

2004-12-13 nutarime, priimtame byloje Nr. 51/01-26/02-19/03-22/03-26/03-27/03, konstatuota:

„[...] Valstybės tarnyba turi veikti paklusdama tik Konstitucijai ir teisei. Kiekviena valstybės ar savivaldybės institucija, per kurią vykdomos valstybės funkcijos, kiekvienas valstybės tarnautojas turi paisyti teisėtumo reikalavimų. Valstybės tarnautojai turi nepiktnaudžiauti jiems nustatytais galiomis, nepažeisti teisės aktų reikalavimų. Konstitucinis Teismas 2000-06-30 nutarime konstatavo, kad valstybės institucijos, pareigūnai turi saugoti, ginti žmogaus teises ir laisves; ypač svarbu, kad, vykdydami jiems patikėtas funkcijas, jie patys nepažeistų žmogaus teisių ir laisvių [...]. [...] Konstitucinis Teismas 2004-07-01 nutarime ir 2004-11-05 išvadoje konstatavo, kad ***Konstitucijoje yra įtvirtintas atsakingo valdymo principas. Valdžios atsakomybė visuomenei – teisinės valstybės principas, kuris įtvirtintas Konstitucijoje nustačius, kad valdžios įstaigos tarnauja žmonėms [...]*** (Konstitucinio Teismo 1999-05-11 nutarimas, 2004-11-05 išvada) [...]“

8. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo (LVAT) praktika:

8.1. LVAT 2013-12-27 nutartyje yra konstatavęs, jog „valdžios institucijų sistema yra sukurta taip, kad kiekviena institucija turi jos paskirtį atitinkančias priskirtas funkcijas, kompetenciją, kurių privalo laikytis. Pagal VAĮ viešojo administravimo subjektai savo veikloje, be kita ko, privalo vadovautis įstatymo viršenybės principu, reiškiančiu, kad šių subjektų įgaliojimai atlikti viešąjį administravimą turi būti nustatyti įstatymuose, bei nepiktnaudžiavimo valdžia principu, reiškiančiu, kad viešojo administravimo subjektams draudžiama atlikti viešojo administravimo funkcijas neturint įstatymų suteiktų reikiamų įgaliojimų arba priimti administracinius sprendimus siekiant kitų, negu įstatymų nustatyta, tikslų (3 straipsnio 1, 4 punktai.). Pagal viešojoje teisėje veikiančią teisėtumo principą ***viešojo administravimo subjektai privalo veikti tik įstatymo jiems suteiktų įgaliojimų ribose***, o veikimas viršijant kompetencijos ribas (*ultra vires*) yra pagrindas viešojo administravimo subjekto aktą pripažinti neteisėtu (žr. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2009 m. lapkričio 23 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A662-906/2009, 2010 m. spalio 22 d. nutartį

administracinėje byloje Nr. A756-1229/2010)“;

8.2. LVAT 2016-02-22 administracinėje byloje Nr. A-1150-520/2016 (cituojama ir kitose bylose) yra konstatavęs: „atsakovas savo kompetencijos ribose įvykdė pareigą ir pateikė pareiškėjui tinkamą atsakymą, o tai, kad *pareiškėjo netenkina skundžiamame atsakyme išdėstytos faktinės aplinkybės ir argumentai, nėra pagrindas pripažinti, jog pats atsakymas yra nemotyvuotas ir neteisėtas bei neatitinkantis Viešojo administravimo įstatymo nuostatų.*“

Tyrimo išvados

9. Atsižvelgus į nustatytas aplinkybes, teisinį reglamentavimą, teismų praktiką pažymima:

9.1. Pareiškėjas 2019-09-18 elektroniniu laišku kreipėsi į Ministeriją, prašydamas pateikti informaciją (dokumentus), susijusią su aukštosios mokyklos studijų programa, priėmimo tvarka, studijų kaina ir pan. Taip pat buvo prašoma informuoti kodėl „ant studijų sutarčių nesutampa [pavardė žinoma] asmens parašai“ (pažymos 5.6.1 punktas);

9.2. nagrinėjamu atveju:

9.2.1. atkreiptinas dėmesys į tai, kad, vadovaujantis Teisės gauti informaciją įstatymo nuostatomis (pažymos 6.2 punktas), informacija – žinios, kuriomis disponuoja institucija, vykdydama viešąsias funkcijas. Institucija, teikdama dokumentus, vadovaujasi *dokumentų tikslumo* principu – pareiškėjui teikiami dokumentai turi atitikti institucijos disponuojamus dokumentus. Pagal minėto įstatymo 15 straipsnio nuostatas, institucija atsisako pateikti pareiškėjui prašomą informaciją, jeigu pareiškėjas kreipiasi dėl dokumentų, kurių teikimui šio įstatymo nuostatos netaikomos šio įstatymo 2 straipsnio 2 dalyje nurodytais atvejais, pvz.: dokumentams, kurių tvarkymas nėra institucijai įstatymuose ar kituose norminiuose teisės aktuose nustatyta viešoji funkcija, dokumentams, kuriais disponuoja valstybės ir savivaldybių švietimo įstaigos, valstybinės aukštosios mokyklos.

Šiuo tyrimu nustatyta, kad Ministerija, vadovaudamasi pirmiau nurodytais Teisės gauti informaciją įstatymo nuostatais (ir jų nepažeisdama), 2019-10-02 raštu pateikė Pareiškėjui atsakymą, be kita ko, paaiškindama, jog aukštosioms mokykloms yra suteikta autonomija, todėl aukštosios mokyklos pačios nustato studijų tvarką, priėmimą į aukštąją mokyklą, rengia ir tvirtina studijų programas, atsako už vykdomų studijų programų įgyvendinimą ir pan., ir kad visais rūpimais klausimais dėl studijų proceso organizavimo Pareiškėjui reikėtų kreiptis į aukštąją mokyklą (pažymos 5.6.1 punktas);

9.2.2. Pareiškėjas, nesutikdamas su atsakymu, pakartotinai kreipėsi į Ministeriją 2019-10-02 elektroniniu laišku dėl netinkamo atsakymo, į kurį jam buvo atsakyta 2019-10-22 raštu, išsiųstu Pareiškėjo nurodytu el. pašto adresu. Pažymėtina, kad *Seimo kontrolierius neturi pagrindo netikėti Ministerijos pateikta informacija bei dokumentais, kurie įrodo atsakymo išsiuntimą Pareiškėjui.* Pareiškėjui 2019-10-22 rašte papildomai nurodytos (pateikta informacija ta apimtimi, kuria disponuoja Ministerija) svetainių (puslapių) nuorodos, kur viešai skelbiamos studijų programos.

Pažymėtina, kad *visi paskesni* Pareiškėjo prašymai / skundai Ministerijai, Seimo kontrolierių įstaigai, Prezidentūrai, Seimo kanceliarijai bei kitoms valstybės institucijoms iš esmės buvo dėl tų pačių aplinkybių (dėl netinkamo atsakymo bei nepateikto atsakymo į jo 2019-10-02 skundą). Ministerija pagal kompetenciją bei vadovaudamasi VAĮ, Teisės gauti informaciją įstatymo nuostatomis, pateikė atsakymus į visus Pareiškėjo prašymus / skundus, juose, be kita ko, pažymėdama, kad Pareiškėjas nepateikė naujų, pasikeitusių, aplinkybių, dėl kurių dar nebuvo pateiktas atsakymas. Dar kartą pažymėtina, jog rūpimais klausimais dėl studijų proceso organizavimo Pareiškėjui reikėtų kreiptis į aukštąją mokyklą, o tai, jog Pareiškėjas nesutinka su Ministerijos pateiktu (-ais) atsakymu (-ais), savaime nereiškia, kad jis (jie) yra netinkamas (-i). Pareiškėjui Ministerija visuose savo atsakymuose išaiškino apskundimo tvarką, jeigu jis nesutinka su atsakymu, tačiau Pareiškėjas šia teise nepasinaudojo (informacija nepateikta).

LVAT savo nutartyse ne kartą yra konstatavęs: „atsakovas savo kompetencijos ribose įvykdė pareigą ir pateikė pareiškėjui tinkamą atsakymą, o tai, kad *pareiškėjo netenkina skundžiamame*

atsakyme išdėstytos faktinės aplinkybės ir argumentai, nėra pagrindas pripažinti, jog pats atsakymas yra nemotyvuotas ir neteisėtas bei neatitinkantis Viešojo administravimo įstatymo nuostatų.“

10. Tyrimo metu įvertinus informaciją, dokumentus, pateiktus Skundo nagrinėjimui, pažymėtina, kad teisės aktai (Viešojo administravimo įstatymas, Teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymas bei Taisyklės) įtvirtina ne tik viešojo administravimo subjektų pareigą nagrinėti pareiškėjų skundus ir prašymus, teikti pareiškėjams informaciją, bet ir numato pareiškėjų pareigas. Teisės aktuose nustatyta, kad asmuo privalo sąžiningai naudotis jam suteiktomis teisėmis ir jomis nepiktnaudžiauti (Viešojo administravimo įstatymo 20 straipsnio 2 dalis).

Seimo kontrolierius savo veikloje, be kita ko, vadovaujasi nešališkumo ir teisingumo bei proporcingumo principais. Taigi, nagrinėdamas asmenų skundus, Seimo kontrolierius privalo atsižvelgti ne tik į viešojo administravimo subjektų, bet ir į pareiškėjų veiksmus, t. y. į tai, ar pareiškėjai, įgyvendindami savo teises kreiptis į viešojo administravimo subjektus, sąžiningai naudojami jiems suteiktomis teisėmis ir jomis nepiktnaudžiauja.

Tyrimo metu nustatyta, kad Pareiškėjas dažnai rašo pareiškimus Ministerijai dėl studijų programų, aukštųjų mokyklų galimai netinkamos veiklos, rengiant studijų programas, studijų sutarties sąlygų ir pan., teikia savo nuomonę, dažnai kartoja tuos pačius klausimus. Pabrėžtina, kad tokiu atveju Ministerijos pareigūnams yra labai sudėtinga kas kartą pateikti Pareiškėjui konkrečius, išsamius atsakymus, nepraleidžiant kurio nors Pareiškėjo klausimo.

Dėmesys atkreiptinas dar ir į tai, kad, nesutikdamas su Ministerijos atsakymais, Pareiškėjas teikia skundus kitoms valstybės institucijoms, taip pat Seimo kontrolierių įstaigai (išnagrinėtas ne vienas skundas dėl tokių pačių aplinkybių, kaip nurodyta Pakartotiniame skunde), nesulaukęs atsakymų, pateikia papildomus skundus –(2019-11-18, 2019-12-16), juose nurodydamas tas pačias aplinkybes, kartodamas klausimus.

Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 17 straipsnio 3 dalyje reglamentuojama, kad, jeigu pareiškėjas piktnaudžiauja teise kreiptis į Seimo kontrolierių, Seimo kontrolieriaus sprendimu susirašinėjimas su tokiu pareiškėju gali būti nutrauktas.

11. Apibendrinus pateiktas išvadas, konstatuotina, kad Pareiškėjo teisės ir teisėti interesai nebuvo pažeisti, Ministerijos pateikti atsakymai yra tinkami (taip pat ir 2020-01-08 atsakymas). Pareiškėjo Pakartotinis skundas atmestinas.

12. Atkreiptinas Pareiškėjo dėmesys į tai, kad:

12.1. LVAT 2013-12-27 nutartyje konstatuota:

„Teisėjų kolegija [...] pastebi, jog valdžios institucijų sistema yra sukurta taip, kad kiekviena institucija turi jos paskirtį atitinkančias priskirtas funkcijas, kompetenciją, kurių privalo laikytis. Pagal VAI viešojo administravimo subjektai savo veikloje, be kita ko, privalo vadovautis įstatymo viršenybės principu, reiškiančiu, kad šių subjektų įgaliojimai atlikti viešąjį administravimą turi būti nustatyti įstatymuose, bei nepiktnaudžiavimo valdžia principu, reiškiančiu, kad viešojo administravimo subjektams draudžiama atlikti viešojo administravimo funkcijas neturint įstatymų suteiktų reikiamų įgaliojimų arba priimti administracinius sprendimus siekiant kitų, negu įstatymų nustatyta, tikslų (3 straipsnio 1, 4 punktai). Pagal **viešojoje teisėje veikiančią teisėtumo principą viešojo administravimo subjektai privalo veikti tik įstatymų jiems suteiktų įgaliojimų ribose**, o veikimas viršijant kompetencijos ribas (*ultra vires*) yra pagrindas viešojo administravimo subjekto aktą pripažinti neteisėtu (žr. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2009 m. lapkričio 23 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A662-906/2009, 2010 m. spalio 22 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A756-1229/2010)“;

12.2. vadovaujantis Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (CPK) 5 straipsnio 1 dalies nuostatomis, kiekvienas suinteresuotas asmuo turi teisę įstatymų nustatyta tvarka kreiptis į

teismą, kad būtų apginta pažeista ar ginčijama jo teisė arba įstatymų saugomas interesas. Civilinio kodekso (CK) 1.138 straipsnyje reglamentuota, kad civilines teises įstatymų nustatyta tvarka gina teismas.

Kasacinis teismas yra išaiškinęs (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartys: 2009 m. vasario 2 d., Nr. 3K-3-25/2009, 2009 m. birželio 8 d., Nr. 3K-3-252/2009):

„Lietuvos Respublikos Konstitucijos 30 straipsnyje įtvirtintos asmens teisės kreiptis į teismą įgyvendinimo procesinė tvarka ir sąlygos yra nustatytos specialiuosiuose įstatymuose, ir tam, kad ši teisė būtų įgyvendinta tinkamai, šios tvarkos būtina laikytis. Konstitucines nuostatas konkretizuoja ir detalizuoja civiliniai, baudžiamieji ir administraciniai (tiek procesiniai, tiek tam tikru aspektu ir materialiniai) įstatymai, konkrečiai civiliniame procese – CPK 5 straipsnio 1 dalis. Pagal šią proceso teisės normą teisę į teisminę gynybą turi asmuo, kurio teisė ar įstatymų saugomas interesas yra pažeisti ar ginčijami. Joje numatyta ne bet kurio, o suinteresuoto asmens teisė kreiptis į teismą. Be to, pagal šią teisės normą suinteresuotas asmuo turi teisę kreiptis į teismą ne bet kokia, o būtent įstatymų nustatyta tvarka. Šia blanketine teisės norma įstatymų leidėjas įtvirtino galimybę suinteresuotų asmenų teisę kreiptis į teismą reglamentuoti ir kitais įstatymais (CPK 1 straipsnio 2 dalis). Pagal CPK 2 ir 5 straipsnius teisminė gynyba taikoma tiems asmenims, kurie įrodo, kad jų teisės ir teisėti interesai pažeidžiami.“

SEIMO KONTROLIERIAUS SPRENDIMAS

13. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 2 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius nusprendžia:

X skundą dėl Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijos pareigūnų veiksmų (neveikimo) atmesti.

Seimo kontrolierius

Augustinas Normantas